

Genesis 49 – in de voetsporen van Jakob 9 (slot) – tot zegen zijn

- Lezing: Genesis 49:1-33

¹Daarop liet Jakob al zijn zonen bij zich roepen en zei: 'Kom allemaal hier, dan zal ik jullie vertellen hoe het je in de toekomst zal vergaan.

²Kom hier en luister, zonen van Jakob,
luister naar Israël, je vader.

³Ruben, mijn eerstgeborene ben jij,
de eerste vrucht van mijn manlijke kracht,
in fierheid en macht de voornaamste –

⁴maar verraderlijk als water.

Nee, jij zult niet de voornaamste zijn,
want jij hebt je vaders bed ontwijfd.

Hij heeft mijn bed beslapen!

⁵Simeon en Levi zijn altijd samen,
zij beramen niets dan geweld.

⁶Ik wil niet deelnemen aan hun beraad,
op hun bijeenkomsten wil ik niet zijn.

In woede ontstoken doden zij mannen,
moedwillig verlammen ze stieren.

⁷Vervloekt zij hun grimmige woede,
vervloekt hun ontembare razernij.

Ik zal hen verstrooien onder Jakobs volk,
hen over Israël verspreiden.

⁸Juda, jou zullen je broers bejubelen,
voor jou buigt de vijand de nek,
voor jou zullen mijn zonen zich buigen.

⁹Sterk als een jonge leeuw ben jij,
je verovert je prooi, mijn zoon,
en keert naar je leger terug.

Juda gaat liggen als een leeuw,
vol majesteit vlijt hij zich neer –
wie zou hem durven wekken?

¹⁰In Juda's handen zal de scepter blijven,
tussen zijn voeten de heersersstaf,
totdat hij komt die er recht op heeft;
hem zullen de volken gehoorzaam zijn.

¹¹Aan een wijnstok bindt hij zijn ezel,
aan een wingerd het jong van zijn ezelin,
in wijn wast hij zijn gewaad,
in druivenbloed zijn bovenkleed.

¹²Zijn ogen glanzen dieper dan wijn,
zijn tanden zijn witter dan melk.

¹³Zebulon, aan de zee zal hij wonen,
aan zijn strand de schepen ontvangen.
Zijn gebied strekt zich uit tot aan Sidon.

¹⁴Issachar is een sterke ezel,
liggend tussen de manden.

¹⁵Hij zag hoe weldadig de rust was
en hoe bekoorlijk het land;
er werd hem zwaar werk opgelegd,
hij boog zich en droeg zijn last.

¹⁶Dan, hij handhaaft het recht van zijn stam
als elk van de stammen van Israël.

¹⁷Dan, hij is een slang op de weg,
een adder op het pad;
hij bijt het paard in de hielen,
de berijder komt ten val.

¹⁸Op uw hulp hoop ik, HEER!

¹⁹Gad, een roversbende belaagt hem,
maar hij belaagt zijn vervolgers.

²⁰Aser, rijk aan de fijnste spijzen,
voedsel voor koningen brengt hij voort.

²¹Naftali, een hinde in vrijheid,
die prachtige kalveren werpt.

²²Een vruchtbare wijnstok is Jozef,
een vruchtbare plant bij een bron,
met ranken die reiken tot over de muur.

²³De boogschutters, zij haatten hem,
zij tergden hem en schoten.

²⁴Maar zijn boog bleef gespannen,
zijn armen en handen soepel,
door de hulp van de Machtige, de Machtige van Jakob,
door de nabijheid van de herder, de rots van Israël,

²⁵door de God van je vader, de Ontzagwekkende.

Hij moge je helpen, Hij moge je zegenen
met zegeningen van de hemel daarboven
en van de oervloed in de diepte,
met zegeningen van borsten en moederschoot.

²⁶De zegen van je vader is rijker
dan de zegen van de eeuwige bergen,
de kostelijke rijkdom van de eeuwige heuvels.
Moge die zegen op Jozef rusten,

de uitverkorene onder zijn broers.

²⁷Benjamin, een verscheurende wolf;
's morgens verslindt hij zijn prooi,
's avonds verdeelt hij de buit.'

²⁸Dit waren alle stammen van Israël, twaalf in getal, en met deze woorden gaf hun vader elk van hen een eigen zegen.

²⁹Toen gaf Jakob zijn zonen de volgende opdracht: 'Als ik straks met mijn voorouders verenigd word, begraaf me dan bij hen in de grot op het land van de Hethiet Efron, ³⁰in de grot op de akker in Machpela, dicht bij Mamre, in Kanaän, de akker die Abraham van Efron heeft gekocht omdat hij daar een eigen graf wilde hebben. ³¹Daar zijn Abraham en zijn vrouw Sara begraven, daar zijn Isaak en Rebekka begraven, en daar heb ik Lea begraven. ³²Het stuk land waarop die grot ligt, is van de Hethieten gekocht.' ³³Na zijn zonen deze opdracht te hebben gegeven trok Jakob zijn voeten weer op het bed. Toen blies hij de laatste adem uit en werd hij verenigd met zijn voorouders.

Preek

Lieve mensen,

We hebben Jakob gevolgd door zijn leven. In zijn voetsporen gegaan. We hebben mooie en minder mooie kanten van zijn leven gezien. En nu, nu gaat hij sterven. We maken de balans op. We horen hem nog één keer krachtig spreken. Al zijn zoons geeft hij een zegen. Een voorspelling van de toekomst is het ook. Profetie. De Geest legt hem woorden in de mond.

Het is opvallend hoe concreet de profetie is. Ook in oordeel. Allerlei beelden passeren de revue. We zien dat Jakob tegen Juda zegt dat hij de beloofde Messias zal voortbrengen. In vers 10 (voorlezen). Ook voor Jozef heeft hij wat meer woorden. Voor de rest: kort maar krachtig. En dan ineens is er die verzuchting van onze tekst. Het lijkt wel of Jakob uit zijn rol valt.

Op uw hulp hoop ik, HEER! Sommige uitleggers zeggen dat het een bede om kracht is. Om ook die laatste zegenspreuken te volbrengen, voordat hij sterft. Anderen zien hier veel meer een profetische uiting. Ik denk dat ook. Het is een zinnetje van drie woorden in het Hebreeuws. Drie woorden. Maar in feite geeft Jakob hier de achtergrondinformatie bij alle zegen. De rest van de woorden is als het ware wat je ziet, op het eerste gezicht. Dat gaat het nieuws vullen, zo zou je kunnen zeggen. Maar op de achtergrond is er nog iets anders aan de hand. Ook vandaag. Deze drie woorden laten je áchter de gebeurtenissen kijken. Ik wil die drie woorden met je bij langs gaan om te zien wat het ons vandaag te zeggen heeft.

Slide: Op uw hulp

Opvallend is wat hier in het Hebreeuws staat. Er staat namelijk 'Jeshua'. Met een voor en achtervoegsel. Maar dat woord 'hulp' dat is 'Jeshua'. Het is de naam van degene, die straks het beloofde land gaat veroveren. Jakob is er vast van overtuigd dat dat zal gebeuren. Dat God zijn belofte waar zal maken. Die Hij eens bij Bethel aan Jakob gaf. Toen zei God:

Slide: Ik ben de HEER, de God van je voorvader Abraham en de God van Isaak. Het land waarop je nu ligt te slapen zal Ik aan jou en je nakomelingen geven. Je zult zo veel nakomelingen krijgen als er stof op de aarde is; je gebied zal zich uitbreiden naar het westen en het oosten, naar het noorden en het zuiden. In jou en je nakomelingen zullen alle volken op aarde gezegend worden.

Jakob is er van overtuigd dat dat zal gebeuren. Zo overtuigd dat hij zich laat begraven in het familiegraf. Het enige stukje beloofde land dat al sinds Abram in hun bezit is. Omdat Jakob weet: straks zullen mijn kinderen om dat graf heen wonen. Eens zal dat land van mijn nakomelingen zijn.

Je zou kunnen zeggen: dat is nog steeds aan de vóórkant. Heel aards. Maar op de achtergrond speelt er nog iets diepers mee. Want zo'n 1700 jaar later krijgt een timmerman een opdracht. Om met Maria, zijn verloofde, te trouwen. En het zoontje dat ze verwacht de naam 'Jezus' te geven. In het Hebreeuws: 'Jeshua'. Redder. Bevrijder. Heil-brenger, heel-maker. Jakob ziet op zijn sterfbed iets van die toekomst. Zeker, het is het achtergrondverhaal. De voorkant is best vaak enerverend en ondoorzichtig. Maar de rode lijn. Iets van die rode lijn wijst Jakob hier aan. Er komt redding.

Het woord 'Jeshua' in onze tekst is op veel manieren vertaald in de geschiedenis. Hulp, bevrijding, redding, zaligheid en nog veel meer. Het doet er niet zoveel toe, wat mij betreft. Ik hoor namelijk een naam doorklinken. De naam van hem die het beloofde land gaat veroveren. En in het vervolg daarvan de naam van hem die de wereld gaat bevrijden. Die een koninkrijk gaat stichten van recht en eerlijkheid. Jezus is de vervulling van Jakobs profetie. Uit Juda zal iemand geboren worden die ook Jakobs redder zal zijn.

Slide: Hoop ik

Hopen is wat onzeker. Ik hoop dat het gebeurt. Hoop is ook fijn. Omdat je zonder hoop geen leven hebt. Het woord dat hier gebruikt is, in het Hebreeuws het tweede woord van ons tekstvers, betekent iets als 'gespannen wachten' of 'in spanning verwachten'. Het is hoop, maar dan met het vertrouwen, het geloof dat het zéker zal gebeuren. De vraag is niet óf het gebeurt, maar wannéér het gebeurt.

Jakob strekt zich in heel zijn zegen uit naar de toekomst. Hij is gericht op het overdragen van zijn zegen aan een volgende generatie. Maar God had ook gezegd bij Betel, dat alle volken op aarde gezegend zullen worden in Jakobs nageslacht. In alle profetieën van ons hoofdstuk merk je dat nog niet zo. In al die afzonderlijke zegens. Maar hier, in dit achtergrondzinnetje, hier laat Jakob ook *die* verwachting zien!

Er zal iemand komen die heel de wereld zal regeren. Die de missie van Israël zal vervullen. Die de roeping om tot zegen te zijn zal waarmaken. Hij zal het licht van de wereld zijn. Zoals de oude Simeon ook zingt als hij baby Jezus in de tempel ziet:

Slide: ²⁹Nu laat U, Heer, uw dienaar in vrede heengaan,
zoals U hebt beloofd.
³⁰Want met eigen ogen heb ik de redding gezien
³¹die U bewerkt hebt ten overstaan van alle volken:
³²een licht dat geopenbaard wordt aan de heidenen
en dat tot eer strekt van Israël, uw volk.' (Lucas 2)

In Jezus zal de belofte van God aan Jakob écht waargemaakt worden. Hij is er maar niet voor de nakomelingen van Jakob, van Israël alleen, maar voor alle volken. Daar hoopt Jakob op. Dat is zijn gespannen verwachting. Die hoop vervult ook onze adventstijd. Dat deze aarde nieuw wordt. Vol van Jeshua. Die hoop wordt gevoed door onze tekst. We mogen veel verwachten. En het is niet de vraag óf het zal gebeuren. Maar wanneer. Want ...

Slide: HEER

Want het derde woord van onze tekst is JHWH. De eigennaam van God. Ik zal er zijn. Ik ben betrouwbaar. Zo heeft God zich genoemd. Die naam wordt van hem gebruikt als het gaat om zijn beloften. Dat je de zekerheid hebt dat Hij die waar zal maken. Ik zal er zijn. Ik ben die ik ben. Je mag mij afrekenen op mijn betrouwbaarheid. Dat is wat die eigennaam van God betekent.

...

In onze tekst, een kort vers, laat Jakob de diepte van de zegen zien die hij aan zijn jongens meegeeft. Het is een zegen die niet alleen voor toen en daar gold. Ja, heel veel wel. Het is specifiek en gedetailleerd. Maar door dit ene vers zien we de reikwijdte van Gods beloften. De zegen die Jakob oplegt bereikt ook ons. Want wij leven van diezelfde hoop. Wij bouwen op diezelfde God. En we leven van beloften die Jezus aan zijn leerlingen deed. Ik ben met je, tot aan de voltooiing van deze wereld. Eens kom ik terug. Om mijn wereld, jullie wereld ter herstellen naar haar oorspronkelijke bedoeling. Een wereld van licht, recht, schoonheid en verbinding. Zoals het bedoeld is.

Dat is de rode draad die achter onze geschiedenis speelt. We zien aan de voorkant, in de nieuwsberichten, vaak een donker beeld. Oorlog, honger, verdriet, ziekte en pijn. Maar weet dat er op de achtergrond nog een andere kracht aan het werk is. Namelijk de liefde van God. Soms komt die even aan de oppervlakte, zoals in een kleine tekst in het voorlaatste hoofdstuk van Genesis. Soms zien wij ook iets van die rode lijn in ons leven. God gunt ons soms een blik op waar Hij aan werkt. Dat mag ons op de been houden. Ook tijdens deze advent. Want Jezus komt! Op uw hulp hoop ik, HEER!!

Amen